

Esc de două ori in septemana: **Joi-a** si **Dominica**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei sau de patru ori in septemana.

Pretiu de prenumeratiune.

pentru Austria:
 pe anu intregu . . . . . 8 fl. v. a.
 diumetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
 patrariu . . . . . 2 fl. v. a.
 pentru Romania si strainatate:
 anu intregu . . . . . 12 fl. v. a.
 diumetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti si nostri, si de a draptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. pe linia; repetiriile se facu cu pretiu scadutu. Pretiu timbrului cate 80 cr. pentru una data se antecipa.

Budapesta, in 6 maiu n. 1864.

Nu mai este nici o indoiala, ca si se recunoasca de insisi contrarii, cumca armeele republicane ale Spaniei, de optu dile incoci, impresurandu cu bravura si intieleptiune positiunile cele tari ale Carlistilor, mereu le-au ocupatu, spargendu puterea, ce acestia si-o credeau neinvingibile.

Ostirile pretendintelui *Don-Carlos*, respinse pre tote locurile, la unele punte batute si sfarimate, pre catu au mai ramasu in legatura, se retragu inte spre strimtoriile Pireneiloru despre Francia, unde sengeru ele spera a afla adapostu spre a se reculege.

Intr'aceea maresalii republicani, *Serrano* si *Concha*, au intratu ca triumfatori in *Portugalette* si *Bilbao* si, bucuria este nespusa in intr'aga bieta tiara, de trei ani atatu de reu sfasiata si maltrata.

Dar *Serrano* nu odihnesce. In data dupa invingere, guvernulu seu a convocatu la arme pe toti junii de la 19 ani in susu. Acesta nu pentru resbelulu ordenariu, ca si acestuia prin loviriile de la 30 aprilie incoci s'a curmatu existintia, ci — pentru d'a tinea ocupate provincieele cele 6-7, in cari Carlistii se incubasera si-si facura multe ascunsuri secrete, la cari de buna sema se vor retrage candu vor fi de totu slabiti, si de unde lungu timpu potu apoi se nepacinesca tiara.

Carlistii ca bande de lotri au inceputu, si — de securu totu asi vor si termina. Deci spre a li pota face iute capetu, este ne-aperata trebuintia, d'a li afla si sparge tote cuiburile si ascunsurile de prin munti si paduri.

Inceputulu bunu — s'a facutu. — Acesta este unica scire de interesu comunu, ce merita a fi amintita din strainatate. —

Din intru — luamu si noi notitia despre adunarea si intrunirea episcopatulului catolicu si greco-catolicu din tiara aici in capitale, precum ni se spune, pentru doua cestiuni de importantia.

Avendu adeca curendu se vina sub deliberarea Dietei proiectulu de lege alu regimului pentru reorganizarea scoliloru medie, a nume a gimnasialoru si a claselor reali de statu, capii bisericeei catolice, cari si ei au o multime de scole medie confesionali, ce vor trebui se se acomodeie legii de statu, au se afle modulu de acomodare, fora a deveni in dependintia de statu. — Acesta a fi primulu obiectu de deliberatu.

Alta cestiune se fia, ca — fondurile religionari ale catoliciloru, a nume celu pentru studia, prin sepele pre mari de anii trecuti se se fia derangiatu astfelu, incatu se se afle intr'unu deficitu considerabile, pentru a carui delaturare guvernulu staruiesce, ca prelatii cei cu latifundia se contribue de buna voia pe fie-care anu o suma considerabile, dupa cum ni se spune — cam de 49.000 fl.

La aceste conferintie s'au infaciatu si alu nostru episcopatu gr. cat. anume Esc. Sa parintele metropolitu Dr. *Vancea*, si epii *Pavelu* si *Olteanu*.

Ieri s'a tianutu prim'a conferintia.

Budapesta in 6 maiu n. 1874

Dupa cum ni spunu foile domniloru, de ieri s'au inceputu aici in capitala Ungariei consultatiunile de multu prev estite intre guvernulu magiaru si intre societatea austriaca a drumuriloru de feru de statu, in privintia

junctiuniloru cu *linia romana*, specialminte in catu pentru puncturile de la *Brasiovu* si dela *Orsiova*. Consultatiunile de ieri se fia remasu fora resultatu.

Dupa tote cate rasuffa, asi cam sta causa, ca societatea austriaca a drumuriloru ferate de statu are ingagiamente formali si prin urmare nevoia absoluta d'a castiga si cladi catu mai curendu linia pon la *Orsiova* si a o lega cu cea romana, a carei essercitiu ascemenea este in man'a sa.

Spre scopulu acest'a, acca societate deja mai de multu s'a insocitu cu mai unele societati de drepta influintia — in susu si in diosu, a nume cu societatea unghuresca a drumului de feru dela *Tisza* si — cu *Consortiuulu* imprumutulu de statu unghurescu de 153 millione.

Prin acesta valorosa aliantia intarita, societatea austriaca a drumuriloru de feru de statu s'a tianutu si se tinea secura d'a dobandi concessiunea liniei de la *Temesiora* prin *Lugosiu* si *Caransebesiu* la *Orsiova*. (29³/₄ mile.) Capitalele si prelucriile necesari se fia gat'a; garantia si resp. subventiune nu cere, si asi — scindu ca si interesele tierii reclama cu urgentia aceasi legatura, s'a creditu ingradita contra ori caroru pedeco politice-nationali. —

Ei dar domni magiiri altfelu sentu si cugeta. Densii pricepu pre bine, ca o data ossecutata legatura la *Orsiova-Vercerova*, apoi — pace buna de diecile loru de millione bagate in drumulu de feru orientale si de sperantiele loru legate de acea linia! Deci ei — incerca a se opune din tote poterile concessiunarii liniei spre *Orsiova*, mai nainte d'a se fi invoitu Romania la junctiunea *Brasiovu-Plotiesci*.

Cu tote acestea, nime nu se indoesce. ca acesta resistintia nu pote se tiena multu; ca si interesele intregii tierii suferu nespusu prin lips'a de o legatura, iute *posibile*, cu Oriintele. Si asi lumea nepreocupata tinea, ca — guvernulu de Bucuresti, continuandu-si temporisarea de pana acuma, pre cum de buna sema va fi neovitu a si-o continua, guvernulu magiaru vrendu-nevrendu va trebui se conceda cladirea liniei spre *Orsiova*.

Lumea carea se pricepe a ceti si printre sire, deja deduce acest'a dintr'unu artriclu de fundu, ce aparu ieri in fruntea oficiului „*Pesti Naplo*“ si ale carui vorbe lungi au scurtulu intielesu, ca — da, in principiu nu se pote concessiuna linia *Orsiovei* fora a *Brasiovului*; dar ca — a *Orsiovei* trebuie cladita in totu casulu catu mai curendu, in sa — in sa — si er in sa — nu tocmai prin societatea austriaca a drumuriloru de feru de statu, seu — nu tocmai cum ar dorii aceea, ci — impartindu folosele pe langa societatea de la *Tisza*, intr'o mare parte si cu statulu unghurescu. Adeca: ducendu linia de la *Logosiu* dreptu la *Aradu*, de aci la *Solnocu*, de la *Solnocu* trecend'o in rotaiulu statului spre *Hatvan-Pesta*. Acest'a este — *capitulatiune mascata*; este unu inceputu bunu, care va duce la resultatu securu.

Voci despre Romani si Romania.

Trebuie se marturisimu, ca — nu credemu se fia fora cauza, candu, periodicamente in Europa, se redica voci — o data intr'o parte, o data intr'alt'a, une ori peste totu — despre Romani, si pamentulu seu tiara loru. Pre catu ni aducemu noi a minte, apoi mai antaiu s'a scrisu multisioru despre Romanii de la Dunare, pe timpulu resbelului orientale si — pana la tractatulu de Paris; apoi dupa alegerea lui *Alessandru Ioane I* de Domnitoriu in ambele principate si resp. la impreunarea ambeloru intr'o tiara.

De atunci — nu s'a mai scrisu atatu de multu — pana in timpul de facie

Astadi se serie desclinitu multu in *Italia*; de multe ori candu vedemu acest'a, ni vine par' ca se credemu, cumca astadi *Italia* ar voi se iee rol'a Francei facia de noi. Scriu — ce e dreptu si foile din Viena, si cele din Berlinu, pana si cele din *Petropole* si *Moscovia* si *Londra*, — dar scriu in diferitu stilu, candu mai multu candu mai pucinu bine: foile italiene, pana si cele semi-oficiali, canta din dia in dia o nota totu mai armonica si mai dulce, mai incantatoria pentru noi.

Nu potemu se nu aducemu in legatura acesta aparitiune cu incercariile ce se facu in *Romania*, in press'a ei guvernamentale a nume, pentru d'a respandi ideia de totale nedependintia, absoluta suveranitate si redicarea *Romaniei* la rangulu unui *Regatu*. Are de buna sema guvernulu de astadi, carele nutresee acesta propaganda in tiara, are si elu meritulu seu, si noi — vrendu ne vrendu cauta se vedemu activa in *Italia* — dibaceea mana a dlui *Essarchu*, reprezentantulu politicu a *Romaniei* in Roma.

In fine oricum va fi, si ori din ce cauza si pentru care scopu va fi, atata este nenegabilu, ca — propagand'a ni este favorabile si ca contrarii nostri se supera aespusu pentru aceea. Noi deci — pona un'a alt'a, ne bucuramu, ca opiniunea publica, anume cea din *Italia*, incepe a se interesat de noi cu seriozitate si a ni areta multa simpatia, ha pona si amore fratiiesca.

Gasimu intre tristele imprejurari de astadi o mare mangaiere intru acesta aparitiune, si crediendu, cumca de buna sema totu asi vor senti si onorabili nostri cetitori, eta reproducemu aici, ca de esemplu, dupa „*Press'a*“ din *Bucuresti* urmatoriulu articlu din oficiosa „*Opinione*“ de Roma:

„Romanii au destule titluri spre a se numi frati ai Italianiloru. Ei si-adueu aminte in adeveru despre fundatorulu loru, imperatulu „*Traianu*“, a carui antica columna, ce si adi se admira in Roma, pastradia sculptata in sine istoria acestei colonie, lasate pe tiermurile Dunarii de catre acelu mare cucertoriu.

„Opt-spre-diece seele n'au potutu altera caracterulu latinu alu natiunii romane, care a luptatu continuu pentru conservarea sa, si in trecutu cu armele in mana, in midloculu Europei civilizate, areta dreptulu seu legitimu si neperitiora justitia a pretensiuniloru sale.

„Caletoriulu ce strabate acesta tiara, e surprinsu de a gasi la o departare asi de mare de campiele Romei si de tiermurele Tibrului — acelesi obiceiuri si costume, ca si pe malulu Tibrului; traditiunile si o limba aproape cu aceea a locuitoriloru de la Tibru, atatu de mandri de originea loru!

„Caletoriulu remane immarmurita in facia ruineloru si monumentelor, suveniru grandiose ale altoru timpuri.

„Ruinele podului lui *Traianu*, ale Turbului lui Severu, *Caracala* si alte cetati, ale caroru nume indica originea, acestea atesta si adi poterea si geniulu poporulu, din care Romanii sunt mandri a fi descendenti. Totu tiermulu stangu alu Dunarei este semanatu de aceste remasitie, opera a anticiloru domnitori a lumii, pe care remase nemiscata, nedependinte, si plina de viitoriu nationalitatea romana. Dupa victoriele lui *Traianu* contra lui *Decebalu*, regele *Daciloru*, si contra acelor locuitori primitivi ai tiermuriloru Dunarei, supusi seu goniti, — se ridica acesta provincia romana, formata din legiunile si coloniele aduse din diversele parti ale Imperatiei romane.

(terra Romana) si mai tardiu, prin derivatiune, *Romania*.

„Fara a mai fi trebuintia se insistemu, acest'a e originea acestei tiere ce lega Orientulu cu Occidentulu. Nu e de mirare dara, deca in acesta tiara se aplause cu bucuria la constituirea definitiva a *Italiei*, si deca acestu poporu urmari de departe cu unu viu interesu fasele, prin cari a trecut *unitatea italiana*.

„Dupa origine se venimu ac la istoria. „Acesta natiune nedependinte, care traiesce cu vietia-i propria, a trebuitu se lupte pentru propri'a conservare cu nisce puternici vecini, carora scitu se le resiste, — gratia sentimentulu de patria alu seu, si se-si castige dreptulu de a dispune de propriele sale destine.

„Astfelu fusera luptele cu regatulu *Poloniei*, cu acelu putinte invasore, care voindu din *Asia* si gasindu in decadentia imperiulu lui *Constantinu*, se facu stepanu, si transformu *Constantinopolea* in capitala *Turciei* din Europa. Acestu poporu cucertoriu (turculu) facu adesea resbelu contra Romaniloru, voindu a li rapti tiara cea fertile si avutiile.

„Romanii resistara; si in cele din urma ei curmara lupt'a prin incheierea unor tractate, pe cari Turcii le numira *capitulatiuni*. Aceste tractate, cari formedia si adi baza dreptului politicu alu tierii, sunt o proba evidente despre *independintia si suveranitatea acestei tiere*, chiar pe acele timpuri furtunose. E destulu se citamu unele dintr'insele, tractatulu din 1393, incheiatu cu Sultanulu *Baiazet I*; acelu din 1460 cu *Mahomed II* si celu din 1497, cu *Baiazet II*, alu cacor testu probedia, ca nu numai aceste tractate nu erau impuse unei tiere cucerite si invinse, ci din contra, erau facute cu consentimentulu principiloru Romani, ca o intelegere de buna-voia.

„In adeveru, se vede din aceste tractate, ca principii Romani, spre a face se se veda si mai bine *independintia si suveranitatea loru* nau avutu grige se mentioneie intrinsele conservarea deplina si absoluta a dreptului loru pana si de a declara resbelu si a incheia pace. Si totu ce mai resulta — este, promitorea unui daru anualu, mai in urma chiamutu tribut, in schimbulu pacii si chiar alu aliantiei la casu de trebuintia.

„In acea epoca, precum am spusu, principii Romani, ca *Mirea I*, *Vladu V*, *Bogdanu* luptau contra puterniceei Ungariei si Poloniei.

„Aceste tractate, facute in ast-felu de modu, sunt prin urmare o proba nevincibile, ca principii Romani sciura se pastredie cu onore drepturile loru, si atunci ca si in urma nimicu nu se dedese in schimbu de catu o aliantia. Scimu cumca intr'unu momentu mai in urma au voitu se se intunece adeverulu acestei aliantie si a se pune la indoiala autonom'a politica a *Romaniei*. Turcia in adeveru nu se sfi a-si-indrepta sfortierile ei spre a transformu plat'a tributului in *vasalitate*.

„Dara adeverulu nu pote remane ascunsu, si vedemu ca tractate mai moderne, ca acelu ds la 1829 dintre Rusia si Turcia, restabilindu faptele, facu se reinvie acele vechi tractate, lasate uitare, seu reu interpretate. In fine tractatulu din Paris dela 1856 si Conventiunea din 1858 confirmara din nou adeverat'a valore a acestoru vechi tractate, lasandu tiara stepana absolutminte pe destinele ei.

„Acest'a e stituatiunea *Romaniei* dupa tractatulu din 1856 si articolulu conventiunei din 1858.

Acestu adeveru este astadi unu faptu cascigatu, si tota pres'a europeana dupa matre discutiuni, aduse omagiu acestui principiu si opiniunea publica, recunoscu fara apelu adeverat'a positiune ce se cuvine natiunii

„De ce nu le publicarati si Dvóstra?!”

Asiá ne intréba unu frato din Galitia, pe bas'a unei epistóle, ce dice cá i s'a scrisu din Transilvania, despre pré interesantele date statistice ale dlui *Nifone Balasiescu*!

Apoi — respundemu simplu: *pentru cá nu sunt date statistice*, ci nisce scorniri naive ale unui omu plinu d'aldastea.

Seracu *Balasiescu*! a betranitu, dar — firea nu si-a schimbat'o; a remasu aventurariu. —

Si de minune! o multime de foi serióse i luara glumele de realitate si — fecera mare sfara 'n tiera!

Déca despre francesi se dice, cá sunt nespusu de rei statistici, apoi despre romani trebuie sé dicemu, cá sunt mai rei de cátu rei.

Noi, casi tóte popórale slabe, nu ne potemu intipui altfelu demni d'a ne presentá lúmei cu capulu redicatu, de cátu numerandu-ne de dóue ori atáti-a cáti suntemu. D'ar óre intr'adeveru cástigámu noi ceva prin astfelu de — copilarie?!

Noi — multi ani ni-am datú tóta truda, pentru d'a aduná cátu se póte mai directe, si asiá dara mai secure date despre numerulu *poporatiunii romane*, dacc romane si macedo-romane, si peste totu despre latirea acestui elementu.

Am adunatu si consultatu opurile scrise in acésta materia — de romani si de straini; ne-am pusu in corespondintia cu cei mai esperti barbati; am facutu comparatiuni intre datele statisticeloru oficiali si intre conscriptiunile particulari directe, esecutate prin preoti la rogarea nóstra, si — din tóte si dupa tóte, precum la rondulu nostru am aretatu, n'am potutu sé scótemu nici de cátu unu numeru alu tuturoru Romaniloru din Oriente mai mare de cátu — cam pon'la 11 millióne de suflete.

Ei dar cátu de mare este si acésta cifra! si cátu de pucini sunt, cari o credú si atáti!

Acum vine dlu calageru *Nifone Balasiescu*, si spune si aréta lúmei — én auditi ce minune!

Celu pucinu, repetimu — celu pucinu 15.050.000 este numerulu Romaniloru in Oriinte.

Si — éta cum aduná acestu numeru din diferitele párti séu provincie:

In *Romania libera* 5 millióne, (Adeca cam cu vr'o 300.000 mai multi, decâtu constatata statisticele de acolo!)

In *Astro-Ungaria* — 4 millióne. (Adeca cu unu bunu milliónu mai mare, decâtu ce justifica statisticele nóstre in combinatiune cu datele adunate de noi.)

In *Turcia* intréga: 3 millióne. (Adeca cam de dóue ori mai multu, de cátu ce ni-au potutu adeverí nóa chiar ómeni amblati a nume prin pártile Turciei, locuite de Romani.)

In *Russia* — 1 1/4 millióne. (Adeca cam cu 50% mai multu, de cátu au cutesatu sé puna cei mai competenti barbati, dintre cáti s'au ocupatu de aceste studie.)

In *Serbia*, unde se scia pozitivu cá vietuescu ca la 300.000 de Romani; — pune tocmai indoitu atáti.

Dar mai frumosu se blamá dlu *Balasiescu* cu *Grecia*, unde face pe Romani 2/3 ale integului numeru de locuitori, punendu adeca cifra loru la 800.000 precandu *poporatiunea* intréga a regatului abá trece poste 1.100.000!

In fine dlu *Balasiescu* pune nrulu Reto-Romaniloru si Ladiniloru din unele párti apusene — la 150.000.

Astfelu firesce cá i-a potutu esi colosalulu numeru totale de 15,050,000 suflete!

Observámu aci numai atáti, cá — dupa statisticele ce avemu, nrulu tuturoru *poporatiuniloru* — dela *Tisa* pan' la *Corfu* si cea din urma insula a archipelagului, abá ajunge cifra de 22 1/2 millióne, apoi aci sunt: 4 millióne bulgari, 3 mill. serbi si bosneni, 1 1/4 millionu turci, 1 1/4 millionu greci, aprópe 1 mill. albanesi si alte amestecaturu; apoi celu pucinu 1 mill., magiari, 2/4 de millionu ruteni, nemti, sassi, tigani, jidani, etc. etc. — restulu *Romani*.

Cine cunsóce aceste date, luate in cifre rotunde, dar in cifrele cele mai de aprópe adeverului, acel a va pricepe cá, publicatiunile dlui *Balasiescu*, ori cu ce cugetu sé le fie facutu densulu, pentru ómeni reali si seriosi nu

merita nici cáta consideratiune, ér causei nóstre nationali nu folosescu, ci strica — in dóue privintie, antaiu: cáci eu cátu mai multi ne facemu, cu atátu mai nepotintiosi aparem — in trecutú si in presente; a dóua: cáci — atátu de numerosi cum vremú sé ne créda lumea, apoi pana ieri, pan' la dlu *Balasiescu*, noi insi-ne nu ne-amu cunoscutu!

Si — acésta e causa, pentru care noi din adinsu le-am trecutú pan' acú cu tacorea, si despre cari si astadi numai de a dreptulu provocati, scriseramú aceste desluciri.

Diet'a Ungariei.

PESTA, in 5 maiu.

Ieri, in 4 maiu, cas'a reprezentantiloru desbatú, intre altele, asupra aceloru paragrafi din legea pentru notariatele publice, cari din causa importantiei loru s'au avisatu comisiunei centrale, pentru nóua desbatere si reportare. Intre acesti paragrafi este si acel a, care dispune, — in contradicere cu dispusetiunile legii pentru nationalitati, — cumca tóte documentele notariali au sé se facea numai si numai, deci oshisivu in limb'a magiara. La acestu §. dlu deputatu *Bonciu* a facutu unu amendamentu in favóroa limbelor nemagiare, si acésta pre bas'a si in spiritulu legii pentru nationalitati. Candu deci cu bucuria spunemu, cumca amendamentulu dlui *Bonciu* s'a primitu, nu recunóscemu de felu cumca domni magiari, in frunte cu capulu opusetiunei loru dlu *C. Tisza*, ni-aru fi acordatu nescari concesiuni, precum deja multi credú; cáci §-lu din cestiune era sé vatome de a dreptulu legea amintita, prin elu deci innaltulu guvernú si magiarii au vrutu sé ne despóia si de acelu putienú dreptu ce ni-lu acordase master'a lege pentru nationalitati.

Dlu *Dem. Bonciu* dise intre altele cam acestea: Eu totudeuna am datu statului, ce este a statului si ce este detorint'a fiecariu cetatienu de statú, si pretindu dela totu omulu aceea ce se cuvine autoritatii si unitatii statului. Protestu insa cu tóta resolutiunea in contra restringerii legii pentru nationalitati, in contra impedecării aplicării practice a aceleia. Eu nu potú aprobá aceea extrema direptiune, care politicaminte nici nu e prudente, nici indreptatita, si care lucra in contra unitatii si consolidării statului. (Aprobare.) Prin legi bune si drepte tóte nationalitatile se vor alipi tierii si vor iubi patri'a, in care locuescu, prin legi rele si nedrepte insa si manecandu din acelu punctu de vedere si basandu interesulu statului pre aceea falsa premisa, cumca numai magiari locuescu in statú, prin acésta tóte nationalitatile nemagiare se instraina de catra tier'a in care locuescu. Dorint'a magiiloru a vedé acésta tiera locuita numai de magiari e usóru de priceputu, faptele insa nu se potú nóga. Sinamagiroa magiiloru ar causá numai confusiune si natiualitatile nemagiare, acú atátu de neliniscite, s'ar espune unei nóue iritatiuni. Votulu separatú alu comisiunei centrale, conformu caruia tóte documentele notariali, din causa cá posedu validitate publica, au sé se facea numai in limb'a magiara, nu-lu potú primi, pentru cá — desi aceste documente au validitate comuna, nu sunt insa documente publice de statú. Documentele notariali au sé formédie intre párti bas'a legalisata pentru negocia juridice, trebuie deci sé se redéga in limb'a priceputa loru (pártiloru;) almintrelia totu documentulu nu are nici o valóre pentru pártile negociatíorie

O parochia romana d. e. merge la unu notariu publicu, pentru ca acésta sé li facea contractu de casetoria. Intrebati fiindu cá sciu ei ceti si scrie? respundu cá — sciu. Notariulu, conformu votului separatú, compune documentulu in limb'a magiara si li-lu cetece: acesti'a (barbatulu si muiorea séu mirele si mirós'a) nu pricepu nici unu cuventu din acelu documentu si asia nu vor vré sé-lu subscria. Dacu apoi, conformu votului separatú, documentulu se va traduce, atunci documentulu originale va remané la notariu fora subscriere. Acésta este absurdú. Propunu deci urmatoriulu amendamentu: „In §.2. dupa cuvintele „de notariu publicu se póte denumi acéla, care limb'a de statú (magiara) o pricepe perfeptu“ sé se dica: „si póte satisfice dispusetiuniloru art. de lege 44: 1868.“ Éra §-lu 7 sé sune asia: „Denumirea de notariu publicu dá indreptatirea a edá

documente, afora de limb'a oficiale de statú, si in acele limbi, cari in municipale unde no tariulu functionédia, se folosescu ca limbi protocolari. (Art de lege 44, §. 2: 1868.) Indreptatirea d'a edá documente si in alte limbi afora de acestea, o accorda ministrulu totu odata, séu dupa denumirea notariului, la espresa cerere a acestuia, dovedindu acésta cá posede pre deplinu limbela respective.

Georgiu Ioanovicu inca e contra votului separatú, presentatu de sectiunea a VIII, aretandu cá drepturile ce dá legea nationalitatiloru nemagiare, nu strica de felu unitatii si auctoritatii statului. Dacu s'ar primí votulu separatú, atunci totu proiectulu de lege ar trebui sé se preluere. Votédia pentru amendamentulu lui *Bonciu*.

Col. Tisza, capulu opusetiunii magiare centrale, vorbindu asta data — nu in favorulu nationalitatiloru nemagiare, cáci acestora e dusimanu de mórté dimpreuna cu organulu séu „Ellenór“, ci in favorulu autoritatii legii sustatórie, in care lege totusi ni sunt asecurate nesce biete drepturi nationali — reproducemu aci din discursulu séu urmátóriele interesante enunciatiiuni: „Numai pre câteva mominte ceru atentiunea onoratei case. La capetulu discursului séu, reportoriulu minoritatii dise cá spéra a fi convinsu pre totu omulu nepreocupatu despre corectitatea opiniunei minoritatii si despre necorectitatea opiniunei contrarie. Eu in acésta cestiune me tienu, si nu fora causa me tienu, nepreocupatu; pre mine insa densulu nu m'a convinsu si credú cá pre mai multi din acésta casa nu ii-a convinsu; si cutediu a afirmá cá eu in cestiuni referitíorie la nationalitati nici odata n'am fostu si n'am vorbitu preocupatu, si dacu mi s'a imputatu preocupatiune, causa a fostu cá respectivii au fostu de parere, cumca eu asi vorbi din punctu de vedere ultramagiaru. (Dacu asemenámu acésta enunciatiiune a lui *Tisza* cu discursurile lui in cestiuni referitíorie la nationalitati, precum si tóta portarea lui de pan' aci facia de popórale nemagiare, atunci e imposibile sé nu dicemu: Timeo Tiszam et dona ferentes. Report.)

Prin acésta, — continuá *Tisza*, — asiá credú, mi s'a facutu nedreptate; in privintia contraria insa nimenea nu m'a invinovatitu inca, precum cu mangaiere si potú provocá la aceea cá de cáte ori s'au facutu aici pretensiuni — multiamita lui *Ddieu* acésta a nu s'a intemlatu asia a dese ori (nici odata! Report.) desi mai de multe ori decâtu ni-ar placé — de cáte ori deci aici ni s'au facutu pretensiuni, cari intra deveru sunt necompatibili cu essistintia de statú a Ungariei séu cu pusetiunea si caracterulu limbai magiare, nici odata n'am intrelasatu a protestá contra acelor pretensiuni, desi mai de multe ori am fost admoniatu cá acésta strica pusetiunei mele de partida si macar cá — desi nu totude-a-un'a, totusi insa in cele mai multe casuri am facutu esperint'a, cá partid'a drépta in astfelu de ocazioni din adinsu n'a pré vorbitu in cestiuni de acestea. (Strigári din stanga: „Asia o!“) Dar tocmai pentru cá pan' aci am procesu si totudeun'a voui procede asia, mi tienu cu atátu mai mai multu de detorint'a, a luá cuventulu si a spriginí o pretensiune corecta, indreptatita si ecitabile, si in casulu presinte me bucuru d'a fi intr'o astfelu de pusetiune. — In a cui favóre s'a facutu legea pentru nationalitati, aceea nu voui sé explicu aci; sum insa de parere cá s'a facutu pentru a statori o norma prin carea, intre marginile limiteloru essistintiei a Ungariei, sé se dée filoru de alta limba a tierii totu aceea, ce li se póte dá si ponru cá sé li domarce limita, pana unde legelatiunea concede si presce carea nici o preten tiune nu se va acordá. Legea s'a facutu in supositiunea cá cetatienui de statú nu se potú impartí in buni si rei, in supositiunea, ca totu cetatienulu sé póta afla midilócele banastarii sale, si ca totu-odata si tier'a sé afe intr'unu fundamentu legale garantia in contra preten siuniloru ecesive.

Acuma deci dicu cá trebuie sé mergemu nainte pre calea legale ce Diet'a a desemnatu in acésta privintia; eu nu vreu sé trecu preste limite, dar nici nu vreu sé remanu dupa ea. Legelativa, ce e dreptu, are dreptulu d'a modifíca ori ce lege. Cá fi-ar recomandabile, bine si cu tactu a propune modifícare, aceea este alta intreba re, totu si

potrivesce cu domnitatea statului de dreptu si a legelativei. Nu se potrivesce insa, sum convinsu, cu demnitatea legelativei, ba nici cu *bona fides*, ca aceea ce amu datu cuiva, mai apoi mereu-mereu sé luámu in diferite moduri si pe diferite cai. (Aprobare generale.)

Ce dice legea pentru natiunalitati, in nescu cu legea pentru organizatiunea judecatorieloru? Ea dice cá, si documente redesse in limb'a nemagiara se primescu la judecatorii si chiar si la forulu supremu, si cá pre bas'a acelora se póte aduce sentintia. Acuma intrebú, ce valóre are acésta dispusetiune a legii dacu acuma dispunemu, cá unu documentu notariale nu se póte redige decâtu nu — mai in limb'a magiara?

Dupa ce *Tisza* aretá si partea nepractica a §-lui respectivu, votá pentru amendamentulu lui *Bonciu*.

Ioanu Gosmanu nu póte pricepe, cum coi mai multi in acésta cestiune cauta favoruri pentru nationalitati; cáci lucrulu este fórté simplu: dacu notariulu publicu va sci limb'a respectiva, atunci poporulu va merge la elu, dacu nu — nu. Votédia pentru amendamentulu lui *Bonciu*. Asemenea si *Danila Szakácsy*.

Ioan Paczolay spriginesce votulu separatú. Elu recunóscé fap't'a, cá nu toti cetatienui Ungariei séu limb'a magiara, se teme insa cá acestu reu nu va incetá, dacu magiarii vor totu face concesiuni nemagiariloru si nu vor face dispusetiuni cani, ca toti sé scia magiarece (Haha! Seraculu magiarulu! Elu vre sé decrete prin lege imperativa, ca celu ce locuesce in Ungaria, toti cetatienui, fóra exceptiune, deci si plugariulu romanu, trebuie sé scia magiarés'a, casi candu limb'a magiara ar fi panes cea de tóte dílele a locuitoriloru Ungariei si casi candu necunoscentia aceleia ar periclitá essistintia statului! Report.)

Alles, Romanu vorbesce pentru amendamentu care se primesce cu maioritate de voturi. —

Dupa acés'a siedint'a se incheia la 2 1/2 óre.

In *Siedint'a Casei representative* de ieri, 5 maiu, dupa autentiouru protocolulu dílei precedintí, *V. Babesiu* substerne cu recomendatiune catra comisiunea petitiunale — plan sórea gremiului comercialu din *Biserica-alba*, pentru cá la post'a regia acolo si in fost'a granitia intréga, unde abia se afla omu sé scia limb'a magiara, tóte recepisele, documintele si blachetele s'au introdusu in limb'a magiara, cea-ce face nespusa impedecare si greutate publicului si mai vertosu lúmei comerciale. Se cere deci, cá Diet'a sé dispuna inlesnirea necesaria, carea ar poté fi prin intruducerea atinseloru blanchete si recepise in dóue limbi.

Min. Bartal, alesulu Cetatei de pétra, se verifica; apoi mai substernendu-se unele reporturi comisiunali se trece la ordinei dílei.

Se desbate asupra §-lui 54 din proiectulu de lege pentru notariatele publice, care §. s'a stilisatu de nou de catra comisiunea centrale. Acésta propune urma toriulu testu: „§. 54 Pentru validitatea negociului de dreptu se recere unu documentu notariale: a) candu consangenii in linia ascendinte si descendinte, frati si casetoriti incheia contracte de vindicare, de schimbu, de imprumutu ori vitalitali, séu edau altfelu de documente, in cari numitele persóne se deobliga un'a alteia; b) la contracte de donatiune intre aceste persóne, dacu obiectulu donatu nu s'a predatu; c) la adeverirea primirii de diestre, fia adeverint'a data in favorulu uniae dintre persónele casetorite, séu in a un ei alte persóne; la totu negociulu de dreptu ce incheia inter vivos orbii, surdii, cari nu sciu ceti, séu mutii, cari nu sciu scrie, séu surdo-mutii, intru cátu la incheierea negociului de dreptu sunt personalminte activi.“

1. *Vidliezkay* nu afla acestu testu destulu de precisu, propune deci a respinge §-lu inoa odata pentru nóua desbatere si stilisare de catra comisiunea centrale. Acésta propunere se primesce. —

Asupra celoralalti §§. de nou stilisati se intinde o lunga discusiune, dupa care toti se primescu nechimbati. —

Urna desbaterea asupra proiectului de lege despre responsabilitatea si indetoria de desdaunare a drumuriloru de feru in casuri de seucideri si chilaviri. — *E. Horn* primesce pro-

ieptulu spre desbaterca speciale, afla insa in elu unele defcepte esentiali. In proieptulu de lege adeca societatile drumurilor de feru se facu respunsabili numai pentru daunelo finantiali, nu si pentru ucideri etc.

Ministrulu de justitia Pauler observa, ca responsabilitatea ce atinge pe urditorii nenorociloru pe drumurile ferate, este de natura seu civilo seu criminalo. Pentru cea d'intaia este prevediutu in proieptulu de lege presentatu, pentru cea din urma se va prevedé in codicele criminalo. Cu privintia la mesurile preventive ce cere Horn, ministrulu Pauler observá, ca acestea nu se tienu de resortulu seu, ci de alu ministrulu de comunicatiune.

László Ádám consente cu espunerile lui Horn si inca accepta proieptulu de lege de basa a desbaterii speciali.

Em. Ivanka polemisedia contra argumenteloru lui Horn. — Coerndtonyi dice ca in tota lumea publiculu se lupta contra directiuniloru drumuriloru de feru, in care lupta acestea totudeuna sunt in avantagiu. In Anglia parol'a este: „Pana candu nu se va intempra o nenorocire pe drumulu de feru, prin care se-si perda vioti'a unu episcopu seu unu directoru dela drumulu de feru, nu va fi mai bine! — Cere mesuri catu mai aspre in contra societatiiloru drumuriloru de feru, pentru securitatea caletoriloru.

Dupa acest'a proeptulu de lege se debate in specia de si se primesca cu putiene modificatiuni — Incheierea sedintiei la 1 1/2 ore.

L. Aradu, in 3 maiu n. 1874.

Despre gerulu, ce in noptile de la 28 aprilu in coci ni devastá gradinele si vinele. — vedu ca si dvost'ra ati scriu si scriu tote foile, unele adeverulu, carele e tristu, dare-rosu, altele — dora din politica devalrandu reulu, pentru ca se nu despere lumea nostra, ér cea straina se nu ne tienu de ruinati si se nu ni denege creditulu, de carele avemu atá'ta trebuintia!

Nu sciu, cum va fi prin alte patii, macar ca-mi potu intipui, cumca abia pote se fic cu multu altfelu de castu pe la noi, aici frigulu seu gerulu fatalu, n'a fost iute trecetorju peste noi, ci tienduru trei-patru, ba si cincinopti, nu se pote se'fi fost numai localu seu tienuitu, ci a trebuitu se fic generale, apoi sub impresiunea de 3 pana la 5, ba si 6 grade de ghiatia, vegetatiunea cea frageda de prima-vera ori unde ar fi, nu pote se nu se strice totalminte. La noi in pregiuru acest'a celu pucinu — ea este stricata totalminte, si daun'a este neprecalculabile, ér bietii ómeni, posesori de vine si de gradini, cu lacrima in ochi se uita la sperantiele loru ruinate, la isvórale de subsistintia ale loru desecate!

Nu e mirare deci, deca lumea juru imprejuru in patria acest'a, incepe a vedé numai negru; deca ómenii, domnii nostri, cei-ce pona mai de curendu cu ingamfaro potau capulu pre susu ca cocorii, si vorbiau despre presinte si viitoriu — totu ca atá'ti imperati poterioi ai lunei, — astadi pléca capulu si suspina in audiulu nostru, alu sclaviloru loru desconsiderati: „Nem ér ez a világ semit.“ — N'a junge nemicu acest'a lume!

Nu Ddiu, — intr'adeveru nu. De câte ori am spus'o noi acest'a domniloru de la putere! De câte ori li-am aretatu, ca — pentru omu ca omu, si pentru popóra ca atari, numai acoa valóre adeverata are si pote se o aiba acest'a lume, pe carea — prin sentiulu, — seu cui de dupa crescerea sa stricata i lipsece atare sentiu, prin intipuirea unu scopu, unei destinatiuni mai nalte a omului, adeca prin realizarea ideiei de moralitate si dreptate si-o face de chiamare si problema.

Cine de acest'a nu 'este capabilu, cine atare sentiementu nu are in anima si atare ideia si idealu nu are in capu, acel'a — fic Imperatu seu purcariu la statu, fic investitu in auru si catifea, seu trentiosu si murdarosu totu numai dobitocu prostu este, si diferentia intre ambii e — numai ca si buna óra intre paunu si intre gain'a sperlita si diumetate peléga: dobitocu si dobitocu si numai dobitocu!

In momente de calamitati naturali seu politice comune, candu adeca poterile despotice ale tiraniloru devinu destramate si nepotintiose, atunci — si ei, despotii si tiranii,

cei [mari si cei mici, semtiescu si o pronuncia ca — *Dieu n'ajunge nemicu a acest'a lume!* Fioresce, caici loru numai atunci li ajunge ceva, candu ea li satisfacé postulateloru loru de Domnia, de sburdári, ingamfári si capritie — pe cont'a millióneloru de semeni ai loru; dar indata ce — desastre naturali seu politice li-a facutu neposibile acele conditiuni, ei numai au altele, Ddiu, morala, dreptate — nu au in peptu, si asiá incepu a lamentá si oftá, ca — „N'ajunge nemicu a acest'a lume.“

Eta cum, calmitatea de astadi dispune pre deákistulu nostru „Alföld“ se despere de starea tiei si se suspine asupra respicatiuniloru ce ministrulu Ghiczy fece alalta-ieri in respunsulu seu, datu la interpelatiunea de apre o banca nationalo propria magiara.

„Este invederatu, ca situatiunea nostra prin rocolt'a de estu timpu nu se va poté indrepta. Va fi bine numai deca vom mai poté trai; — atá'ta e. ce in celu mai bunu casu ni este permis a sperá.“

„Intre astfelu de aspecte, sub apesarea de atari presiuni, morbulu pesimismulu a cuprinsu animele; incepemu a desperá de posibilitatea existintiei patriei, despre posibilitatea d'a conservá caracterulu nationalo alu Ungariei.“

„Multele faime rele au tempitu opiniunea publica, si au facutu nepasátoria. Ne uitámu spre viitoriu murmurandu seu indiferinti, ca nisce ticatosi, — spre unu viitoriu carele se sem'a nostra nici nu pote se mai aduca ceva nou si deosebitu bunu.“

„Si intr'adeveru traimu in astfelu de imprejurári, ca cum a mai asteptá vr'unu bine — nici n'ar mai fi cu potintia!“

„Apoi tristelesciri despre starea semenatureloru li-a incoronatu o alta scire, ce se reduce la deslegarea cestiunei despre o banca nationalo.“

„Atá'ta am trasu si impinsu deslegarea acestei cestiuni, pona candu banca nationalo austriaca a ajunsu a ne aduce se perimu de fómé. Si acuma — din gur'a unu Ghiczy trebui se audimu, ca — nu e alta mantuire, de cátu se capitulámu!“

„Astadi, candu creditulu ni s'a stricatu, candu victia economica ni s'a desieriatu, candu cu manele legate stámu in facia contrariulu, si suntemu avisati numai la marinimositatea lui, — vai ce pucinu potemu se sperámu!“

„O infortátoria calamitate, o lipsa nepusa ni stá nainte, si nu suntemu in starea a decliná dela noi reulu, intru care au aruncatu patri'a incesi gresiolele nostre si imprejurári ne-essorabili ale timpulu!“

Credu ca este destulu pentru d'a fi probatu, ca — Ddiu a pusu pe tiranii nostri la tortura — inca mai grea, decátu e la carea ne au pusu ei pre noi! caici consoiinti'a nostra este curata. —

Temesióra, in 2 maiu n. 1874.

Se colpórtu in publicu, pe aici érmie mi e comunicá prin amicu de dreptulu informatu despre lucru, urmatóri'a episoda frumósa.

Acum câteva septemani, in ospetari'a marginasia de catra tergu, in Ciacova numita Kárnaj, prandiá la o mésa sengura II. Sa dlu Georgiu Ivacicovicu, supremulu comite alu Carasiului é la alte meşe prandiá mai multi alti straini, si intre acesti si unii notari comunali, romani din jurulu Ciacovei. Candu II. Sa crá se se scóle satulu bine, spre a se indepartá, spre mare suprinde si nenorocire a sa intrá in ospetaria dlu officieru de la statulu majoru — Stancovicu, pensionistu si locutoriu in Ciacova si numai de cátu lu-salutá pre naltulu domnitariu magiaru de statu cu cele mai cumplite cuvinte de — „gazember, országos tolvaj, k'ily pófával szemtelenkedik a fűszápi széken ülni.“

Astfelu de brutalitate — este indatónata la noi — intro creature ordinari, dar — intre astfelu de ómeni in facia, mai multor'a, este pareni-se unu ce, care nu pote se remana fora — intr'un'a seu alta parte.

Cu tote acestea, II. Sa, marele demnitariu, s'o fic luatulu sanátós'a, fora a dice unu cuvintu! Si — aci este actulu pentru carele se scandalisedia opiniunea publica si pentru care eu vinu a aduce intemplanarea pe tapetulu diaristicu. Dlu Gioca, Ilustritatea Carasiului si a guvernulu, trece de romanu; romanu cu onóre nu pote tacé la atare atacu; caici se dá cu sootót'a, ca dlu St. a avutu

causa a-i face brutalulu afrontu, ba ca avea de cugetu a-lu mai tractá si altucum. Mai acú cáti-va ani numai opoitiunea nationala dicea, ca — guvernulu redica numai gunoiele la demnitati si posturi grase, astadi incesi domnii guvernamentalisti ne batjocurescu pentru aceiasi ómeni redicati din sinulu nostru. Acest'a este duplu infamú! Se scie, cádlu Gioca Ivacicovicu, in tipu de renumeratiune pentru merite, tiene in arenda dela naltulu guvernulu alodiaturele din Ghiladu, cam 1200 jugere catastralo, cu pretiu fórto moderatu; dar carea arenda si asiá moderata noplátindu-o, s'ar affá incurcátu in detorii fórte insemnate ce l'ar aduce in dese si aprige conflicte cu creditorii sei.

Noi fiindu de multu convinsi despre bunele intentiuni ale naltulu guvernulu facia cu Romanii Carasieni, mai ca aflámu logica tienu'ta guvernulu la astfelu de intemprári scandalóse; ei — dar acest'a merge pona merge; de la unu timpu nu mai pote merge fore blamarea si a guvernulu, si chiar a tiei!

Destulu ca eu din parte-mi pré bucorosu renunciu la astfelu de privilegiu de scutire scandalósa, pentru unu romanu, macar ce domnitariu mare se fic elu! (cr.)

Din cerculu Radnei.

De prin tote partile, de barbati nationali distinsi, dar — cum se vede, fora contielegere reciproca — ni se tramisera spre publicare — *corespondintie, declaratiuni, provocatiuni si apeluri* — in caus'a alegerei de deputatu, ce este se se puna la ordinea dilei si dejá a inceputu a agitá spiritele intr'o mesura straordenaria.

Mai tote cáte ni se tremisera in acest'a privintia, unele directu altele indirectminte, atientescu acolo, ca alegatorii se se preocupe pentru realegerea dlu Dr. Alessandro Mocioni. Toti domnii tramitatori, pe intreoute si-manifesta aderinti'a loru la alesulu loru de mai nainte, toti constatandu, ca — loculu devenitu vacante prin retragerea dlu Aless. Mocioni, nu pote fi implinitu cu demnitate, de cátu numai — totu prin Aless. Mocioni.

Noi suntemu convinsi, ca demnulu nostru barbatu nationalo, va se se aperiúesca dupa adeverata valóre a loru aceste onotátorie manifestatiuni; totusi dupa declaratiunile ce Dsa fece atátu de respicatu si solenel in nrulu 27 alu Albinei, si dupa esplicatiunile ce noi de repetite ori dederamu din a nostra parte retragerei dsale din Diet'a ungurésca, — asiá suntemu convinsi, ca este o *intreprindere gresita si nefolosítoria — punerea candidarei sale de nou.*

Cu totu temeulu si tota positivitaea deci potemu svatuf domniloru alegatori si specialminte domniloru ce luara iniciativ'a pentru pregatirea alegerei, ca zelulu si staruinti'a loru se binevoúesca a le indrepta spre *alta persona corespondentiaru*; se caute, cerce si ingagiede — fóra perdere de timpu — unu altu candidatu; caici — ni-ar paré reu, candu ii-am vedé staruindu la unu ce neposibilu si prin acest'a dóra negrigindu si periclitandu *posibilulu.*

Ca frati si amici, din anima curata ii asecurámu, ca in directiunea ce au luatulu, nu li potemu publicá manifestatiunile; caici ne-am face partasi unei retaciri si seduceri a opiniunei publice.

Ca frati si amici sinceri, nu potemu de cátu a li dá — din anima curata svatulu, se caute — toti cei buni si adeveratu nationali, toti ceice stima si iubescu pre Aless. Mocioni si aderu la program'a sa, a se reuni intro sino, a-si dá parol'a de onóre si a o luá si de lo alegatori, ca — *nu vor candidá si alege de cátu barbatu, decisu si pronuniatu pentru program'a si partia nationalo opoitionalo!*

Person'a se va gasi, in data ce — ómenii de caracteru vor confése resolutiunea alegatoriiloru. Pana un'a alt'a deci, domnii si fratii nostri puna-si tote silintele pentru d'a legá legatura firma intre alegatorii nationali si conducetorii acelora, si — in acest'a staruintia, pre acest'a cale a loru, contose ei pe totu posibilulu spriginu alu nostru!

Fiti, domniloru neobositi, si totu de o data fórte intielepti — intru pregatirea alegerei, si — nu permiteti se ve previna si amagésca cine-va, ori-cine ar fi acel'a, fic prin vorbe góle, seu chiar prin promisiuni vane! —

Timpulu este dintre cele mai periculóse pentru noi. Din tote partile, in intru si in afara, de ai nostri si de straini — suntemu espusi la totu felulu de cercári, prin totu felulu de intrige; deci — se privighiámu ne'ncetatu! —

Langa Jadaniu (cot. Timisiu) in 20 aprilo.

On. Redactiune! Permite-mi a publicá câteva observatiuni in „Albina“, care sciu ca se cetesce de multi plugari cu sirguintia si striginind'o dupa tota potintia loru.

Cáci, cum se nu alege plugarii cartura ri la spriginirea stimatoe „Albina“, candu vedu ca dens'a atá'ta truda pune pentru a induleci viitorulu romanulu! Ba chiar si celu mai de pe urma plugariu audindu de suferintiele si patimile „Albinei“, si elu simte dore in anim'a sa, si vede ca cei ce scriu in ea, pentru luminarea si incuragiarea poporulu romanu, suferu *inchisore* si pedep'a de bani. Óre num ai avemu noi, plugarii, afora de „Albina“, si pre altii cari stau in fruntea róstra si sunt chiamati a se ingrigi de viitorulu nostru, de viitorulu plugariulu romanu, fora a carui inaintare tota natiunea nu pote inaintá? Ba mai avemu. Preotii, invetiatorii si notarii romani, cari traescu din sudórea plugariulu si acestia sunt chiamati si incoa cu deosebire sunt chiamati a se ingrigi de noi plugarii, ca se nu cademu materialuminte si spiritualminte. Pentru aceea amu dori, ca toti preotii se se póte conformu chiamárii loru si se fia adeverati luminati i ai poporulu, caici numai „Cu pace dlui se ne rogámu“, nu-si implinescu de felu chiamarea. Asiá si unii Invetiatori am dori se faca mai multu progresu cu pruncii in invetiatura, caici numai cu „Domne stigat'am“, precum face Invetiatoriulu din Jadaniu, nu se potu invetiá pruncii, precum trebuie.

Asemenea si dela dnii notari romani am asteptatu si asteptámu, ca se aperse pe plugari, din a caroru sudóre traiescu, de ori ce nedreptáti ce li se facu.

Pan'acuma, dorere, pré putieni notari s'au portatu cum trebuie, — cei mai multi au peccatulu si belitu poporulu de l'au adusu la sépa de lemnu. Unii dintre notarii nostri sunt totu de o data si locali directori la scólele nostre, pre candu ei nici de dóne ori pre anu nu cercetédia scóla, pentru a inspiciá si a controlá starea acesteia; anume ca observa-si normativele sustátorie. Ba unii sunt asiá de fora sufletu, de domineca si chiar in serbatori, candu clopotulu bisericii ne chiama se ne rogámu lui Ddiu, facu se se bata *dob'a* ca totu omulu se merge cu banii la oficiulu de dare. Atragu atentiunea dloru Inspectori scol. a privighiá asupra aceloru dd. *locali directori* si aceloru invetiatori. Cáci intru adeveru ni s'a uritu a salarisá din sudórea nostra pe atari nevrednici ómeni.

Unu plugariu.

Plu, cot. Aradului, in aprilo 1874.

La correspondinti'a din Aradu cu dtulu 18/30 marte 1874, in caus'a ce me atinge pre mine, ve rogu se binevoiti a dá locu urmatóriloru desluciri:

Eu nu m'am trudit se facu din ovrei ómeni de ómenia; caici din acoa a face mai multu de ce sunt — unu notariu comunale nu pote. Ei sunt deci proprietari mari.

Eu numai m'am incercatu a paralísá planurile acestoru speculanti, tiesute cu scirea advocatulu romanu si cu a pretorelui romanu, contra intereseloru comunei, unecri si contra ale statulu.

Unde numitiloru a succesu a pune óre care temeiu nelegaliloru planuri, eu acelea cu legea in mana le-amu restornatu. —

Ca dusmaniloru mei se fic succesu a mi rupe capulu, — negu.

Cáci eu amu manipulatulu oficiulu meu astfelu, incátu — indesiertu vor cautá nodu in popura.

Eu pentru acurateti'a si diliginti'a in oficiu am avutu norocirea d'a cascigá recunoscentia mai mariloru.

Totulu ce dusmaniloru mei a succesu, prin complotare cu advocatulu romanu si pretorele romanu — e: ca laudatulu pretore in 3 martie infacianduse aici, a provocatu pre judele comunalu, se-si dée — nu sciu ce plansóre la protocolu. Judele, cumperatu de ovrei, a datu plansóre ca eu lu-asi fi vatematu; si unu martore comisariulu de campu

**Eu mi-amu datu responsulu cu 4 mar-
tori; dar ce se vedi?! Pretorele, pentru asta
causa, de caracteru privatu, vorbalminte me
suspende de la oficiu, si de locu substitui pe
advocatulu romanu, avocatulu ovreiloru!**

Observu, că unu notariu comunale po
bas'a legii din 1871 art. 18, numai atunci
s'ar puté legalminte suspende, candu ar cade
sub exceptiunile §§-loru 91, 92 si 100, ér
substituirea numai pe langa procedur'a pre-
scrisa la §-lu 85 se pôte efectui.

Ei dar vedeti! in tier'a noastră consti-
tutionala asiá se respecta legile!

Éta — marite guvernul, si onorate pu-
blicu, cine, si cu ce felu de abuzuri sémone
in tier'a si in poporu neindestulire!

Acum trecu o luna dela suspinderca mea.
dar hotarire in scrisu n'amu capetatu. —
Complotistii me persecuta cu investigári peste
investigári; dar despre acestea alta data. —
Avramu Voscinaru.

Varietati.

(*Miser'a la culme, cum dóra n'a mai
fostu.*) In adunarea generale dela 2 maiu a.
c. a municipiului de Orade, din carea impar-
tasimul, in alta varietate, unu caracteristicu
incidinte, petitiunea adresata catre ministrulu
de finantie, pentru moratoriu, s'a motivatu
pro langa altele si cu acea trista impregiurare,
cá seraci'a e asiá de mare, încátu ómenii,
pana si cei mai avuti posesori de pamentu,
sunt siliti sé-si vinda pamentele cu pretiuri
ne mai pomenite de mici. Asiá in Orade sa
vindutu lun'a trecuta a posesiune in valóre
de 80.000 (di: optu dieci de mii) pro calea
licitatiunii judecatoresci cu — 9000 (di: noué
mii) f. éra unu complexu de 160 de jugere
cu — 13 (di: treispreziede) f. Din Zarandu pri-
mimu corespondintie, in cari seraci'a si fóm-
tea ni se descriu infricosiatu. Coceni de cucu-
rudiu se bucatarescu si asiá ii ducu bietii ómeni
la móra pentru ca sé-si faca amar'a — fanina.
„Indura-te Dómne spre noi; nu-ti întórce
faci'a dela noi pentru pecatele celoru dela
potere, ci pre acestia-ii bate si pedepseste,
dupa cum merita!“ — oftédia unu curespon-
dinte la finea corespondintiei, in carea ni
depinge unu infricosiatu tablou despre sera-
ci'a si fómteu din Zarandu.

(*Betyári in Diet'a Ungariei.*) In siedin-
ti'a de ieri, 5 maiu, a Casei representative,
vent la vorba betyarismulu magiaru si betya-
rismulu peste totu, adeca acea clasa de óme-
ni, care la noi se numescu — „strengari“ si
„spendiuratori“, dar despre cari la noi nu se
pôte pretinde cá ar formá o clasa speciale, asiá
dicendu istorica in societate. Ia desbaterea
asupra proiectulu de lege despre desdauná-
rile ce au sé-dée societátile drumuriloru de feru
pentru cei ucisi séu chilaviti prin essercitiulu
negliginte alu drumulu feratu. *Ivénka I.*
vrendu a usiurá responsabilitatea societátii-
loru de drumuri de feru, aduse essemple des-
pre netrebniaci'a si petulantia unoru ómeni
chiar si inteliginti, pona si domni — in pre-
jurulu drumuriloru de feru, pre cari le ataca,
desfacendu-li barierele, punendu petri pe sine
etc. etc. La acést'a *Csernátonyi* reflectá, cá
atari ómeni nu sunt domni, nici inteliginti,
ci — sunt betyári, de cari — firesce cá au
tote natiunile, dar sunt betyári din cla-
sele mai nalte; cu unu cuventu sunt
betyári séu strengari din clasele de susu, betyári
séu strengari ungueresci, pre cum essistu si
betyári angli si francesi etc. etc. De aci se
nascu o disputa lunga despre betyári; ér unu
deputatu romanu observá veciniloru sei ma-
magiari, cá — de óre-ce in Ungaria numai
o natiune essiste dupa lege, adeca cea magia-
ra, firesce cá si betyári toti sunt numai betyári
magiari! —

(*Afora cu constitutionalismulu!*) Unu
interesante si pentru situatiunea tierii si dis-
pusetiunea poporulu fórte caracteristicu in-
cidinte s'a intemplat in adunarea generala
extraordinaria dela 2 maiu a municipiului
Oradei. Adunarea a deliberatu asupra dis-
pusetiuniloru necesarie pentru prevenirea pe-
ricululu ce amenintá orasiulu in urm'a cala-
mitátiloru elementari. Primariulu orasiulu
propuse a petitiuná la ministrulu de finantie
pentru dispensatiunea de dare, basandu peti-
tiunea pre acea dispusetiune a legii, care in
casuri de daune elementari permite dispensa-

tiune de dare. *Dlu Georgiu Surca-
nu*, (precum se vede romanu), dechiará
cá elu nu astépta si nu pôte astépta
nici dela ministeriu nici dela dieta —
nici unu bine. Ministrulu a dechiaratu deja
anulu trecut cu privintia la o suplica a
Oradei, cá gerulu in sensulu legii nu se con-
sidera de dauna elementare; éra diet'a perde
timpulu cu desbateri de lana caprina, neavendu
pricepere pentru lipsole si miseri'a tierii. „*Acu-
ma*, dise Surcanu, numai unu absolutismu ono-
rabilu si binefacetoriu pôte mantui tier'a de re-
lele si de ruina in cari a aruncat'o constitu-
tionalismulu falsu in timpulu dela 1867 pan'a-
cum; propune deci a se adresá de a dreptulu
Ma estátii sale imperatului si regelui, incun-
giurandu faptorii constitutionali, cari au neferi-
citu tier'a. — Scétiotege cá acésta propo-
sitiune a facutu mare sensatiune si — desi
propunetoriulu a manecatu din motive ade-
veratu patriotice si desi cuprinde in sine
purulu si — dorere, tristulu adeveru faciá de
trist'a situatiune actuale a tierii, adunarea n'a
primit'o.

(*Numerulu diareloru in Italia si Fran-
cia.*) — Dupa o carte, care a aparutu de cu-
rendu, in Italia aparu 805 diaria si reviste
politice séu literarie. Diarie cotidiane sunt
134. Intre tóte aceste foi numai 9 aparu in
limb'a francesa. Poporatiunea Italiei e de 25
milione locuitori. Poporatiunea Francei este
de 36 milione, si numerulu diarialoru de orice
felu cari se publica in Francia se urca la
2,211, dintre cari 1,378 in provincie. In acestu
numeru se gasescu: 65 religiose; 20 medicali;
16 de agricultura; 44 de pedagogia; totalu:
277. Restulu sunt politice séu de anuciuri.
Fiescare capitale de arondismentu, afora de
putiene exceptiuni, posede unu diaru de anu-
ciuri si de insertiuni judiciare. Éca numerulu
diarialoru, cari se publica in orasiile cele
mari din provincia: In Lyon, 68; in Marsilia,
55; in Bordeaux, 37; in Rouen, 12; in Liele,
26; in Toulouse, 33; in Nantes, 18; cu totalu:
149. Cátu pentru Paris, aci aparu 833. Diece
din aceste publicatiuni sunt in limbi straine.
Intre cele 833 diaria din Parisu, sunt unele
ale caroru titluri, unice in felulu lor, merita,
d'a fi citate. Éca-le: *Perucherulu europénu*
Consiliulu surdo-mutiloru, *Conspiratorele*, *Fa-
limentele*, *Curierulu logodniciloru*. Diarulu
seuriloru, *Magnetismulu universalu*. Postulu
schiopu, *Papusia de modelu*. Succesulu nostru.
Sphinxulu, *Velocipedulu ilustratu*. Fratele-
scriitoru, *Midilocitorulu casatorieloru*. Di-
riulu pentru esplotatiunea corporiloru grasé.
Diariu pentru casatorii, *Liga poetiloru*,
Stran'a de la tier'a, *Rad'a albastra*, *Timbro-
filulu*, *Turbadulu*, *Uroscopia*, *Livedea*. (R.)
(*Neurologu*) — **Georgiu Cimponeriu**,

parochu si vicariu gr. orient. in Ternova
(comit. Carasiu) reposá in 10/22 aprilie in alu
59. anu alu vietiei, si 41. anu a fericité sale
casatorie, lasandu in profundu doliu pe amat'a
sa socia *Petruia* si pe copii sei: *Nicolae*, do-
cinte emeritatu; *Athanasiu*, jude ord. la ta-
la reg. in Pesta; *Elena* ved. *Burdia*, mósia
cercuala in Caransebesiu; *Dionisiu*, secretariu
la directiunea telegr. in Kanizsa-mare; *Maria*
marit. *Isacu*, preutésu in locu, si *Constantinu*,
siefu alu statiunci telegr. in Temisóra-fa-
briicu. — Cine a fost reposatulu: se vede din
sirulu si caracterulu acestoru copii remasi
dupa densulu; elu si-a sacrificatu tóta vietia,
averea si odihn'a pentru crescerea si aplica-
rea loru in societate, prin care vertute elu
merita a fi imitatu de ori-care romanu. Copii
sei, pururiá patrushi de iubire si stima catra
densulu, cu animele sfasiate alergara d'ii
tóte unghiurile, a-i dá ultim'a onóre! —
La in momentare celebrara s. s. sale pre-
otii: *Ioanu Miclea*, *Florianu Cioloca* si *Dami-
anu Isacu* din locu; *Danielu Schiopone* din
Soconi; *Ioanu Oprea*, *Mih. Eremia* si *Nic.
Mielosina* din *Ezeresiu*, si *Ioanu Meda* din
Valcadeni; apoi docintii: *Ioanu Oprea*, *Dim.
Miclea* si **Georgiu Cimponeriu jun.** — Aseme-
nea sosirá in persóna dnii *Iuliu Petricu*, pre-
toru si ablegatu dietalu; *Andr. Ursicu*, nota-
riu, *Georgiu* si *Vasilie Janu*, negociatoriu din
Resitia (fosti candva discipuli ai reposatulu)
apoi multi antistii comunali si locuitori de
prin satele vecine, cari toti, de'mpreuna ne-
numerate rudeni, multi amici si conosciuti,
din anima oftédia: *sé-i fie tierin'a usióra, si
memóri'a binecuvéntata!* —

Publicatiuni taesabili.

Tocma acum a aparatu CART'A UNGARIEI pentru scótele poporali in limb'a romana

de
EUGENIU BORDEAUX,

Editiunea a dóua, indreptata dupa
prescripsele inaltului ministeriu de culte si in-
structiune publica; cu date statistice, consem-
narea episcopieloru tuturor confessiuniloru,
si cu date istorice vechi.

Protiulu cartei, colorata si intinsa pre
pandia pentru impaturatu, e 7 fl. 60 cr. v. a.;
colorata finu cu demarcarea comitatelor u
8 fl. v. a.

Uniculu depositu pentru tierere Corónei ung.

la
F. Mihaelis in Sibiu,

(*Piat'a mica nr. 12.*)

Cei ce dorescu potu primi cart'a si ne-
colorata si neintinsa pre pandia, pre langa
unu pretiu corespondietoriu. 1—3

„ALBINA“

Institutu de creditu si de economii in
Sibiu.

Tass'a pentru transcrieri de actiuni
de ale institutulu nostru de pe unu nu-
me pe altulu, se stabileste in vertutea
§-lui 17 din statute, incependu dela 1
maiu a. c. cu doi fiorini de actiune.

Sibiu, 20 aprile 1874.

Directiunea institutulu.

Concursu

Pentru ocuparea parochiei vacante
gr. or. romane din *Vermesiu*, Comitatulu
Carasiulu, protopresbit. *Jebelulu*, se deschi-
de concursu pana in 9 maiu a. c. cal. vechiu,
in care dia se va tione alogeroa, —

Emolumentele impreunate cu acésta
parochia sunt: 60 jugere de pamentu dintra
care mai multe jugere sunt cu gau, adeca
ne fructificabili, birulu de la 80 de case á
15 oché de cucuruza, si stola dupa usulu ve-
chiu, in valut'a vienéna.

Doritorii de a ocupa acésta parochia au
a-si tramite recursele, instruate in sensulu
statutulu org. si adresate Comitet. parochi-
alu — catra dlu protopresv. *Alessandru Ioa-
noviciu* in *Jebelu*. —

Vermesiu, in 20 aprile 1874.

Comitetulu parochialu,
in contielegere cu Dlu protopresviteru
1—3 tractualu. —

Concursu,

Nr. Esib. 148
Sied. plen. II.

Pentru deplinirea postulu de notariu
la *Epitrop'a* provisorie a fonduriloru biseri-
cesci si scolarie, comune dieceselor romane
greco-orientali de *Aradu* si *Caransebesiu*, im-
preunatu cu salariu anualu de 800. fl. val.
austriaca.

Competitorii la acestu postu sunt avi-
sati a subterne aiciá suplicele pana la 30
maiu nou a. c. si cu documinte a aretá:

1. Calificatiunea si desteritatea practica
recceruta pentru agendele notariali, adeca
deprinderea in conceptu resp. in scrierea co-
respondintieloru, in redigerea protocóteloru
despre siedintie si peste totu manipularea
afaceriloru de cancelaria.

2. Pe langa prefect'a cunoscentia a lim-
bei oficiali romane, se recere si cunoscentia
cele magiare si germane; mai vertosu din
privintia acteloru precedinti, scrise in aceste
limbe;

3. Servitiile, de pana acuma, purtare
morala si sociala nepetata, — si ocupatiunea
actuala.

Aradu, din siedintia plenaria a *Epi-
tropiei* provisorie, tienuta in 3 maiu nou 1874.

Dr. Atanasiu Sándoru, mp.

presiedinte.

Petru Petroviciu mp.
notariu interimalu.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni va-
cante de profesoru la *gimnasiulu rom.*
gr. or. din Bradu, prin acést'a se escrie
concursu pana in 21 maiu a. c. st. v.
in care dia se va face si alegerea de catra
representia gimnasiala.

Salariulu anualu, impreunatu cu
acestu postu este: 600 fl. v. a. si se redica
in rate lunarie anticipative, incependu
1. dela *Octobre* c. n. 1874, candu se vor
incepe si prelegerile.

Doritorii de a concurge la acestu
postu au a dovedi:

1. Cá sunt romani de religiunea gr. or.;
2. Cumca au facutu cu succesu bunu
cursulu filosoficu si filologicu la vre o
academia din patria séu strainatate, séu
celu putinu au depusu esaminu de ma-
turitate si au terminatu cu succesu emi-
nente cursulu de 3 ani la vre-unulu din
institutele teologice-pedagogice rom. gr.
or. din patria;
3. Cumca au avutu pana acuma
purtare morala nepatata.

Petentii si-voru adresá petitiunile
la subsemnatulu in *Bradu Cott. Zaran-
dulu*.

Bradu in 20 aprile v. 1874.

Pentru Comitetulu reprezentantiei
gimnasiale:

Nicolau I. Miheltianu,

protop. gr. or. alu *Zarandulu* si
presied. comitetulu.

Concursu.

Nr. Esib. 147.
Sied. plen. I.

La *Epitrop'a* provisorie pentru
administrarea fonduriloru bisericesci si
scolarie, comune dieceselor romane
greco-orientali de *Aradu* si *Caransebesiu*,
s'a aflatu de ne-aperata lipsa si s'a
decretatu deplinirea postulu de conta-
bilu, cu unu salariu anuale de 1000 fl.
v. a. si cu conditiune: ca doritorii de a
ocupa acestu postu sé substérna aiciá
petitiunile pana la 30. maiu nou a. c.
provedinte cu urnetóriele documinte,
anume:

1. testimonia de calificatiune si des-
pre desteritatea speciale din contabili-
tate, (*Buchhaltung*), ce se recere la in-
stitutele de comerciulu, de creditu si de in-
dustria in generalu;

2. atestatu despre deprinderea prac-
tica si resp. servitiulu de pana acuma in
acestu ramu;

3. adeverintia despre purtarea mo-
rala si sociala, despre cunoscentia lim-
beloru si a corespondintiei usitate in ra-
mulu comercialu, respective ia agendele
de contabile.

Spre orientare se observa, cá afa-
cerile interne decurgu numai in limb'a
romana; inse actele precedinti ale dife-
riteloru fonduri fiindu mare parte in
limb'a germana, ér unele mai recinti ocu-
randu si in limb'a magiara, pe langa cea
romana, ca oficiala, dela contabilu se ce-
re si cunoscentia acestoru dóne limbe.

Aradu, din siedintia plenaria, tien-
nuta in 3 maiu nou 1874.

Dr. Atanasiu Sándoru, m. p.

presiedinte.

Petru Petroviciu, m. p.

1—3

notariu interimalu.

Concursu.

Pentru indeplinirea postulu de inve-
ticatoriu la scóla gr. or. romana din *Bise-
rica-alba*, se escrie concursu pana in 10
maiu 1874.

Emolumentele [sunt: 300 fl. v. a. salarii
anuale si 100 fl. v. a. bani de cortelu.

Competitorii, instruandu-si suplicele
cu testimonie de calificatiune si moralitate,
au a-le adresá si tramete subsemnatulu magi-
stratu.

Cu postulu de invetiatoriu e impreunatu
si detorintia d'a assiste la cultulu divinulu si la
immormentári. —

Biserica-alba, 8 aprile 1874.

Pentru magistratululu cetatienescu

Lorenz, mp.
primariu.

3—3